

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

35. An gregarii milites iniustè invadentes, & deprædantes aliquam Urbem, teneantur insolidum restituere in integrum, vel an solum ad specialia nocumenta, quæ quisque intulit? Et an vero authores ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL XXXV.

An gregarij Milites iniuste innadentes, & depraedantes aliquam Urbem, teneantur in solidum restituere in integrum, vel an solum ad specialia nocumenta, quae quilibet intulit?

Et an vero auctores belli, nempe Principes & Consiliarij teneantur integre restituere, & quilibet eorum alio omnimente, & similiter speciales Duces, & Tribuni?

Quaritur etiam, quid facere debeant Milites, qui ignoranter pugnaverunt in causa belli iniusti si subditi sunt, & quid si subditi non sunt? Ex p. 6. tit. 4. Ref. 3. 1.

Magna est haec difficultas. Vtrum omnes, qui ad bellum iniustum concurrunt, teneantur in solidum ad restitutionem nocumentorum omnium, quae illata sunt: an solum ad specialia nocumenta, quae quisque intulit? Respondetur dubitari non posse, Auctores belli, nempe Principem & Consiliarios teneri integre restituere, & quemlibet illorum altero omnimente. Sic etiam speciales Duces, ac Tribuni, quoad ea damna, quae sui milites eis iubentibus inferunt. Praeterea, quando in decursu belli plures sociantur, & se adiuvant, ut aliquam praedam capiant, vel aliquod damnum inferant: certum est, quemlibet teneri in solidum, quia quilibet est quasi causa totalis. Sed probabilius est, singulos milites, qui ad bellum concurrunt, etiam si simul cum aliis in conflictibus pugnent, non esse obnoxios restitutioni omnium; sed eorum tantum, quae ipsi auferunt, vel inferunt; quoniam iste concursus non est sufficiens, ut singuli censentur causa omnium, quae in bello fiunt. Et ita docet ex Sylvestro, Gabriele, & Navarra Petrus Lorca in 2. d. Thoma, sect. 3. disp. 5. 3. n. 5.

2. Sed contrariam sententiam tenet Caietanus in 2. 2. quaest. 6. 2. art. 7. & alij: quia ex dictis Militibus vnus sine alio non auderet, verbi gratia, urbem inuadere, nec posset inferre damnum; atque ita in tali casu quilibet inuadit alterum, & facit alterum fortio-rem; & sic quilibet videtur de omni damno teneri.

Verum ego sententiam Petri Lorcae probabilem esse puto, quam etiam tuetur Nauarrus in Manuali cap. 17. num. 21. & Paludanus in 4. distinctione 15. quaest. 2. articulo 5. cum aliis, quos ego ipse citavi, in 3. parti. tract. 5. resol. 86.

3. Non desinam tamen hic adnotare nouissime Ioannem Vigers de iust. & iure tract. 3. cap. 2. dub. 5. nu. 40. has pugnantis sententias feedere distinctionis conciliare: sic enim asserit. Ceterum videntur mihi istae sententiae posse conciliari, & amba bene explicata habere veritatem: quod fieri poterit hoc modo, dicendo scilicet, quod Auctores sententiae posterioris loquantur in casu, quo Milites tantum iussu Superioris inuadunt urbem aut Castrum, ipsis inter se non communicantibus de inuadendo & spoliando urbem; sed iam loco superato & obtento incipiant pro sua particulari voluntate praedis agere absque omni respectu vnus ad alterum; neque enim solet tunc vnus ab altero in praeda capiendae dependere, aut iuari: & tunc videtur verum, quod non singuli teneantur in solidum de tota praeda, quodque isti sic intellexerint suam doctrinam, satis ex adiunctis percipitur. Prioris vero sententiae Auctores dicantur loqui in casu, quando omnes communi consilio, aut motu exhortatione, & veluti vna manu inuadunt locum, aut domum ad depraedandum: proxi saepe contingit, quod aliqua

pars exercitus tali motu diripiat minora oppidula, aut aliqua loca minus firma, vel etiam exercitus se se ad praedam animans, & sine iussu superioris oppugnans ciuitatem & diripiens: & in eiusmodi casu veritatem obtinet, sicuti omnino apparet quod singuli in solidum teneantur de toto damno quem sentum etiam satis praese ferunt verba horum Doctorum. Huevque Vvigeri.

4. Sed hic obiter quaerendum est magis generaliter: quid debeant facere milites, qui ignoranter pugnantur in causa belli iniusti? Respondendum est: quoadiu ignorat iniustitiam causae, nihil debere facere, si probabilis sit eorum ignorantia, seu quae adhibita morali diligentia vinci non poterit; praesertim si sint sequuti Principem, cuius sunt subditi. Itaque non teneantur restituere ea, quae ex hostium spoliis consumperunt bona fide, neque refarcire damna quae intulerunt. Vbi autem sciuerunt bellum esse iniustum, debent ab eo desistere, ac restituere ea, quae ex hostium spoliis apud se adhuc habent, cave in quibus facti sunt locupletiores. Qui autem subditi non sunt dubitantes de belli iniustitia, si postea constat bellum iustum esse, ad nullam restitutionem teneantur; cum nec Princeps, quem inuerunt, ad illam tunc teneatur. Sin constet de iniustitia, vel de ea dubitetur, idem teneantur restituere. Et ita docet Reginaldus, tom. 2. lib. 21. cap. 8. n. 104.

RESOL XXXVI.

An Miles subditus possit militare in bello iniusto?

Et an teneatur subditus inquirere iustitiam belli, dum est dubia negatiue?

Et an subditus indoctus qui non potest discernere, quando sit causa iusta aut dubia, teneatur semper obedire Superiori precipienti?

Et quid est dicendum, si amicus, a quo Rex petit auxilium dubitet de iustitia belli, possitne illum iuuare? Ex parte 9. tractatu 8. & Mlic. 3. Ref. 64. alias 63.

Affirmatiue respondet nouissime Emanuel Themudo in Decisionibus Olyssiponensibus, part. 1. Decis. 93. num. 10. asserit enim quod licet bellum, quoad caput, & Reges indicentes, ex iniusta causa sit illicitum; tamen quoad subditos dicitur licitum, quia necessitas facit de illicito licitum, Baldus consil. 358. licet Laurunculus numero 2. vers. super. 2. lib. 2. quem refert & sequitur Cardinalis Tuleus verb. Bellum, concl. 35. n. 5.

2. Amicissimus, & doctus Caramuel putat hunc casum esse impossibilem, sic enim ait, in Theolog. mor. lib. 3. q. 2. num. 1412. An miles, certo sciens causam belli esse iniustam, possit militare? Respondeo casum esse impossibilem. Bella enim arcano consilio & sine geruntur, nec causa cognoscitur a milite gregario. Supponendum est enim multa arcana militibus celari, pauca exponi. Ovvemus nomine Scholastici.

Scire tuum nihil est nisi scire tuum sciat alter,

ait, & nomine Politici subsumit;

Si sciat hoc alter, scire tuum nihil est.

Saepe enim expedit rem ipsam fieri, causas & motiva ignorari. Si dubites, legas libros Politicos, Francisco Guicciardino Hypomnensis I. Princeps legati sui opera alium circumuenturus, primo omnium Legatum ipsum decipiat, oportet. Ergo cum in rerum politicarum mysteriis sit recondita veritas, & color solus extrinsecus oculis proponatur, impossibile est alium praeter Principem (aut forte etiam intimos Consiliarios ipsius, sed & hi solent decipi) cognosce-

Sup. contentis in hoc §. infra in Ref. No § penult. & in Ref. 38. §. Sed hic.